

DE NOORD-BRABANDER,

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS- PRIJS

aan de Stad. . . f 12.

Fransco per post. n 14.

DICERE VEREM QUID VETAT?

BOERHUS.

ADVERTENTIEN:

15 cents de regel,
behalve 35 cents regel.

(Verschijnende driemaal in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaterdag.)

De zitting der Staten-Generaal voor 1846
— 1846 is ten einde gekomen. Weinig verblijdens heeft die zitting opgeleverd. Aan woorden is niet rijk genoeg geweest, maar de vruchten waar zijn zij? Helaas: in plaats van den vooruitgang, welke wij en velen met ons, in den boezem der Tweede Kamer gehoopt hebben, zagen wij eene noodlottige strekking tot achteruitgang. Nauwelijks heeft de Kamer eenen vreesachtigen voet gezet op het pad van constitutionelen vooruitgang, welke de geestesdrift en de daadwerkelijke verbondene behoeften van ons vaderland meer en meer vorderen, of zij schuilen over hare eigene stoutmoedigheid weg, en begint weder langzaam dien tweeden voet op dien heilzamen grond te plaatsen. De minister van Binnenlandsche Zaken *ad interim*, die wij reeds hebben leeren kennen in zijne uitspraak bij de opening der zittingen van de Provinciale Staten van Zuid-Holland in het afgelopen jaar, moge aan de Staten-Generaal eenen minzamen afscheidsgroet toegevoegd hebben, en hun een vleijend compliment hebben gemaakt over al het goede, dat de Staten hebben gewrocht, wij betwijfelen het zeer, of er wel vele leden zullen geweest zijn, zelfs onder hen, wier vreesachtigheid, onzekerheid of eigenbelang hen aan het lozen gehecht doen blijven, die dit compliment voor goede munt hebben aangenomen.

Voor heden zullen wij daar niets verder over zeggen. Wij zullen het eens beproeven of wij aan dien klauw van verwarring een eind kunnen vinden, om de zitting, die thans gesloten is, van wat meer nabij te beschouwen, en eens nadere kennis te maken met eenige onzer voortreffelijke vertegenwoordigers; trouwens nu de zitting afgelopen is kunnen wij het geheel beter overzien. Slechts nog eenige woorden over een paar incidenten.

Bij de ijverige, voortreffelijke, werkzame Eerste Kamer hebben wij het beleefd, dat twee, drie, of vier, (wij weten het zoo precies niet meer), zittingen gehouden werden, eer er een genoegzaam getal van die goede papajes waren om het stoommachine der wettenbehandeling, waarvan men in de Eerste Kamer gebruik schijnt te maken, in werking te brengen. Wat deed men? Men brak op en begaf zich en corps ten huize van een der Leden, die door

onderdom, zichte, jigt, of iets dergelijks aan bed en kamer gekluisterd lag. De zaal of rekenkamer van dat Lid werd in eens henschaps in een vergadering van een gedeelte der vertegenwoordigers van het Nederlandsche Volk, en daar er slechts een meer aan mankeerde, om het stoommachien in beweging te kunnen brengen, ging men aan het werk. Wij hebben het expedient, toen het ter onzer ooren kwam, toegelicht en dachten dat men wel groot ongelijk heeft gehad, toen men zeide dat de Leden der Eerste Kamer *suffers* waren. Maar van den anderen kant zagen wij met loederoogen op de arme Natie nedert, die onder den drukkenden last der opbrengsten zwogende, voor een deel van de Eerste Kamer een jaarlijks bedrag van maar 2500 moet opbrengen. Zouden wij iets te zeggen hadden, zouden wij al de absente Leden bij die gelegenheid eens boete van 13440 opgelegd hebben ten profijte der Natie of der schatkist; want dit is immers hetzelfde?

Het tweede incident had in de Tweede Kamer plaats. Daar gingen de minister van Hall en de vertegenwoordiger van Dam aan het haarkloven. Dat ging er vrij ernstig toe, of vechten af. Gelukkig kwamen er goede vrienden tusschen beide, die de gemoederen, of liever het gemoed, tot bedaren bragten, zoodat de degens niet gekruist zijn geweest. De vertegenwoordiger van Dam, verkreeg voldoening en de minister van Hall — geb! De Kamer zat er stilletjes naar te kijken en dacht, zeker: maak jelui het maar zamen af. Intusschen gaf dit aanleiding, bij de beraadslaging over het reglement van orde, tot eene molie wegens het bezigen van beleedigende uitdrukkingen, welke de Kamer aannam uit vrees voor daellen of vechtpartijen.

En nu nog een woord over den uitmuntenden, voortreffelijken heer Bruce, die de eer genoot, het voorzitterschap der Kamer gedurende deze zitting te bekleeden. Naar ons inzien is het voorzitterschap der Tweede Kamer bij ons van alle staatkundige beteekenis ontbloot. De Kamer heeft er die ook niet aan, want zij verkiest eenen Voorzitter zoo wat *a tour de rôle* uit de verschillende provincien. Zij kiest eenen Voorzitter, omdat er toch iemand moet zijn, die den hamer slaat, het woord aan dezen of genen Edelmogenden Heer geeft, de namen afleest bij de stemming en dan zoo-wat met de Regering correspondeert. De heer Bruce schijnt zich mees-

terlijk van die gewigtige taak gekweten te hebben, wijl hij van ridder van den Nederlandschen Leeuw tot Commandeur van die orde verheven is. Wij voor ons zien niet in, waarom mede de heer Bruce als Voorzitter der Kamer die onderscheiding kan verdiend hebben. Hij is wel leidsman geweest, doch leidsman van de zoetste schaapjes die op de wereld te vinden zijn. Is het dan alleen omdat hij Voorzitter is geweest, dan zouden ook al degenen, die hen op den Voorzittersstoel verheven hebben, die onderscheiding moeten ontvangen. Enfin, wij gunnen den heer Bruce dat commandeurschap van harte, maar, begrijp eens: nu zijn er weder moeiallen, kwaadsprekers, die zeggen dat de heer Bruce liever eene portefeuille onder den arm, dan het commandeurskruis op de borst zou gehad hebben. Wel foei! hoe kan men zoo boos spreken. Het een sluit immers het ander niet uit, hier komt dus geen liever te pas; en beide te bezitten zal toch wel het allerliefst zijn. Nu patientie! Het zal wel komen.

KERKELIJKE STAAT.

ROME. Men zegt dat in het eerstvolgend consistorie de H. Vader bisschoppen zal benoemen voor de acht in Polen openstaande zetels. Deze maatregel zou een gevolg wezen der onderhandelingen, welke tusschen den H. Stoel en het cabinet van St. Petersburg geopend zijn.

AMERIKA.

Nader tijdingen uit de Vereenigde Staten, van den 23 april, melden dat de beslissing betrekkelijk de opzegging van het tractaat van 1827, door den Senaat gemaakteerd, den 18 aan de Kamer der Vertegenwoordigers, is aangeboden geweest. Na eene vrij langdurige beraadslaging heeft de Kamer, met eene meerderheid van 97 tegen 85 stemmen beslist, dat zij in hare vorige uitspraak volhardde en de vredesgezinde uitdrukkingen, door den Senaat daar in gevoegd, verwierp.

Dit besluit is den 20 genomen. Denselven dag is hetzelfde bij den Senaat ingekomen en deze heeft met 29 tegen 22 stemmen besloten, dat hij in zijne amendementen poosteerde.

Toen hebben de beide Kamers eene Commissie benoemd van zes leden, drie uit den Senaat en drie uit de Kamer der Vertegenwoordigers, om een rapport uit te brengen over het verschil, tusschen de beide vergaderingen gerezen is. Inmiddels die Commissie gehouden conferentie heeft de leden van den Senaat het gevoelen geuit, dat de beslissing van dat ligchaam te handhaven, en enkele der leden uit de Kamer heeft in dit gevoelen gedeeld. Te Washington houdt men zich tusschen, dat de Kamer der Vertegenwoordigers laatste zal toegeven aan het besluit, door den Senaat gewijzigd is.

Den 19 heeft dezelfde Kamer met 103 stemmen tegen 46 de wet aangenomen, waarbij het uitvoerend bewind gemagtigd wordt, tot het nemen der noodige maatregelen ter bescherming der amerikaansche onderdanen in Oregon.

— De President heeft bij eene boodschap van den 20 april, aan de Kamer kennis gegeven dat hij geene mededeeling kan doen der stukken, betrekkelijk het gebruik der geheime fondsen, terwijl de heer Webster Secretaris van Staat was, zonder al de antecedenten der Regering te verloopenen.

— Eenige amerikaansche dagbladen zeggen dat den 3 april te Vera Cruz eene nieuwe omwenteling moest uitbarsten, bij de komst van den aldaar verwachten generaal Santa-Anna. De president Paredes heeft eene proclamatie uitgevaardigd, en buitengewone maatregelen tegen elke poging tot opstand voorgeschreven. Hij heeft ook aan de drukpers verboden het vraagpunt eener verandering van regeringsstelsel te behandelen. De meesten der mexicaansche bladen hebben tegen dit verbod geprotesteerd.

ZWITSERLAND.

Te Bazel is onlangs een man gestorven die, wat het achterlaten van nakomelingschap aangaat, zeer zeker zijne weerga niet vindt dan onder de aartsvaders van het Oud Verbond. Maarten Schmutz is overleden in den euderdom van 95 jaren, in het volle bezit zijner verstandelijke vermogens. Zijne nakomelingschap bedraagt 187 personen, als: 10 kinderen, 47 kleinkinderen, 107 achterkleinkinderen en 25 in het vierde geslacht. Van dit verbazend uitgebreid geslacht zijn nog 118 personen in leven.

DUITSCHLAND.

De Keizer van Oostenrijk heeft in de eerste dagen dezer maand een dekreet uitgevaardigd, waarbij hij al zijne onderdanen uitnodigt, om inschrijvingen ten behoeve van Gallicie te optenen. Deze maatregel bewijst beter dan al de redeneringen de uitgestrektheid der ellende, welke over dat ongelukkig land heerscht. In het afgelopen jaar werd een dergelijke maatregel genomen, welke de beste uitkomsten opleverde. Op alle punten van het keizerrijk werden aanzienlijke sommen ingezameld; toen ontsproot de ellende der Galliciers voornamelijk uit de overstromingen en het mislukken van den oogst. Dit jaar hebben dezelfde oorzaken dezelfde uitwerkselen gehad; maar er hebben zich nog andere rampen bij opgedaan. De moord der edelen, de verwoesting van een aantal eigendommen, de plundering der magazijnen, de vernieling over het land aangerigt door de wrede buitensporigheden der boeren, hebben de ellende ten toppunt gevoerd. Hongersnood staat door het gansche land voor de deur, indien er niet spoedig hulp komt opdagen. Er is thans op de geheele wereld, lesland zelfs niet uitgezonderd, geen ellendiger land dan Gallicie. Jaren zullen noodig wesen alvorens de verschrikkelijke crisis, welke men doorstaan heeft, hersteld zal zijn; eene des te betreurenwaardigere crisis als eene wijzere staatkunde dezelve had kunnen voorkomen.

— De predikant Uhlich, reeds verward in Duitschland door de stelling welke hij aangenomen heeft aan het hoofd van het anti-christelijk genootschap der *Vrienden des Lichts*, was in het laatst der maand april te Berlyn gekomen en den 28 waren zijne persoonlijke vrienden en godsdienstige aanhangers rondom hem vergaderd in het hôtel van Brandenburg. In deze bijeenkomst gaf hij hun verslag van den tegenwoordigen toestand des genootschaps in pruisisch Saksen en van de werkzaamheden welke het daar aan den dag legt. Tegevoert gaf hij hun mededeeling van eenen brief van den staatsraad Simon, van Breslau, die hem op de dringendste wijze terughield van eene formele afscheiding van de evangelische Kerk. Het is zoo veel in dien brief gezegd, door het begaan van zigen misslag, dat de *dissentiers* van Engeland alle

regten, verloren hebben op de goederen der heerschende Kerk, en door dit verlies is het aan het gouvernement mogelijk geweest die mededingende Kerk staande te houden in eenen toestand, waarvan zij, zonder dat, reeds sedert lang zou vervallen geweest zijn. De predikant Uhlich gaf, nog aan de vergadering kennis dat, ter nagedachtenis aan den predikant Koening, een centrale kas was opgericht, waaraan men den naam van koninklijk fonds gegeven had en waarvan het doel is, om alle mogelijke geldelijke hulpmiddelen bijeen te zamelen, ten einde te voorzien in het onderhoud der predikanten die om hunne godsdienstige begrippen afgezet worden.

Eene collecte tot dat doel werd oogenblikkelijk in het hôtel van Brandenburg geopend; zij bragt omtrent 150 kroonen op. Den 22 april was eene bijeenkomst van denzelfden aard te Halle gehouden; daar bevonden zich bijna al de leden van het plaatselijk genootschap der *protestantische vrienden*, hetwelk eene succursaal is van de *Vrienden des Lichts*. Denzelfden dag had eene bijeenkomst plaats van *orthodoxe protestanten* te Gradan. Waarhenen zullen de duitsche regeringen gevoerd worden door al die beraadslagende vereenigingen, bijna allen tegen de Kerk van den Staat gerigt?

SPANJE.

De *Gaceta* van Madrid deelt de depeches mede van den civielen gouverneur van Malaga en den kapitein-generaal van Grenada, behelzende het verhaal van den hoord van den kolonel van het provinciaal regiment van Grenada in de straten van Malaga. Bij de afzending dier depeches was de moordenaar nog niet ontflekt.

Indien men den *Heraldo* gelooven mag, zou het komplot van Malaga niet zonder staatkundig gewigt zijn. De zamenzwering, zegt hij, strekt zich uit tot Almeria en Grenada en heeft haren zetel te Gibraltar, alwaar Nogueras zich bevindt met eene, ganschelijk georganiseerde junta ten overvloed van geld en wapens.

FRANKRIJK.

PARIJS, 14 april. Een nieuwe staatkundige strijd is in de Kamer der Gedeputeerden opgerozen bij gelegenheid der beraadslaging over het wetsontwerp der gewone en buitengewone credieten. De heer de Beaumont is de eerste in het strijdperk getreden met eene redevoering over het tractaat van Tanger. De heer Guizot heeft hem op dat terrein gevolgd en getracht te bewijzen, dat dit tractaat, alzins geschikt om de belangen van Frankrijk in Afrika te beschermen, op eene juiste wijze door den Keizer van Marocco is nagelêfd. De heer Billaut is van een geheel tegenovergesteld gevoelen. De heer Thiers is weder op de zaak van Plata teruggekomen, waarover hij reeds bij de behandeling van het adres breedvoerig gesproken had. Het komt hem voor dat Frankrijk niet krachtig genoeg in de aangelegenheden van dat land tusschen beide is getreden; hij wil dat men er 6000 man henen zendt om Rosas te onttronen. De heeren Guizot en de Mackau hebben breedvoerig het stelsel van den heer Thiers wederlegd. Zij hebben hem tegengeworpen dat zoodanig eene bezending onpoemelijke kosten na zich zou slepen, en beweerden overigens dat Frankrijk genoeg gedaan had om aan de Franschen te Montevideo eene duurzame en werkdadige bescherming te verzekeren. Overigens is deze twist zeer viinig geweest; de minister van buitenslandsche zaken (Guizot) heeft vier malen zijnen bestrijder beantwoordt, grofheden zijn van weerszijden geuit. Om aan die schermutselingen een einde te maken heeft de heer Thiers een amendement voorgesteld, hetwelk eenen blaam op het gedrag van het ministerie inhield; dit amendement is met 188 stemmen tegen 103 verworpen. De knipsrijzen en omkoopingen bij gelegenheid der verkiezingen zijn ook ter sprake gekomen en men heeft het ministerie daadzaken onder de oogen gelêgd, welke

het waarschijnlijk liever aan de vergeleefde overgeleverd zag. De heer Guizot heeft echter wederom de zegepraal behaald, hetgeen steeds het geval zal zijn, zoo lang Frankrijk behoefte gevoelt aan inwendige rust en de overblijving behoudt, dat de staatkunde van den heer Guizot alleen die rust kan handhaven. Zoo lang zal men veel aandacht staatkunde in andere opzichten ten offer brengen.

NEDERLAND.

'S HERTOGENBOSCH, 18 Mei.

Men vernemt, dat den 15 mei door den agent van den rijks kassier te Rotterdam een aanvang is gemaakt, met het uitgeven van *muntilletten*.

— Ten kantore van 's Rijks Agent alhier zijn voor f 50,000 aan MUNTBIJETTEN ter uitgifte aangekomen. Die van f 5,00 zijn rood, van f 10,00 koffijkleurig, van f 100,00 blaauw, en die van f 500,00 olifantkleurig. Behalve den naam van den *Min. van Hall*, bevatten zij twee geschrevene handteekeningen, nevens een watermerk van 's Rijks waak; de som die zij voorstellen, staat er acht malen op uitgedrukt. (Overigssel.)

— Eenige dagbladen hadden gemeld dat de gewezen directeur van politie Vidocq te Brussel overleden was, doch dit is zoo niet; Vidocq houdt zich op dit oogenblik in Londen op.

BREDA, 14 mei. De dag van heden was voor Geertruidenbergs ingezetenen een ware feestdag. Een aantal inwoners uit deze stad en van elders begaven zich al vroegtijdig derwaarts, om deel te nemen aan de festiviteiten. Van alle kanten, stads-, openbare en particuliere gebouwen wapperden al vroeg in den morgen de vaderlandsche vlaggen. Ten tien ure des morgens arriveerden Z. Exc. de heer Staatsraad gouverneur der provincie Noord-Brabant, die met groote plegtigheid door eene eerewacht werd ingehaald; nevens de Hoog Ed Gestr. heer Schoubr bij nacht Luitenant der provinciale kommandant, de generaal-majoor Voets. Nog slechts ure had de gehulling van het monument plaats, het is van wit marmer en prijkt met het naamsijfer van de admiraal Johan Arnold Zoutman. Eene vermelding der behaalde overwinning op Doggersbank, den 5den Aug. 1781. De kerk was voor deze plegtigheid met bloemen versierd. De W. Ew. heer Dr. Glasius, hield als president der alhier gevestigde afdeling van de maatschappij *tut Nut van't Algemeen* eene treffende rede. Een bal in een der lands gebouwen hesloot dezen feestelijken dag, die lang in het geheugen van Geertruidenbergs ingezetenen zal blijven.

Johan Arnold Zoutman werd in het jaar 1781 op de thans gesloopte buitenplaats Koninklijk, later Doornrust, onder Breeuwijk bij Gouda geboren en arriveerde te 's Hage ten jare 1812. Zijn lijk werd in een koninklijk jagt naar Geertruidenberg vervoerd en aldaar in de Groote Kerk, in een familiegraf in de streek bijgezet. (N. R. 1839)

GELDROP, 20 mei. Gister avond om acht uren, werden de inwoners dezer gemeente, door het angstig geluid der alarmklokken uit hunnen eersten slaap gewekt.

Voor dat eenige hulp was gebragt, had kunnen worden, was het huis, behorende aan M. Smits wonende te Wegvast, hetgeen sedert geruimen tijd onbewoond is geweest, reeds eene prooi der vlammen, die zoo spoedig toenamen, dat zij zich, voor dat er aan redding kon denken, reeds hadden uitgebreeld. Het belende huis, bewoond door G. Doots, en de omliggende, en hetzelfde ook, zijn vernield. Eenige en eenig was het aangen. door de R. K. kerk, die slechts eenige schreden van brand verwast lag; en hevig door de vlammen geteisterd was, geturende eenige toegelaten, het grootste gedeelte verkeerde, terwijl de overrijde der vlammen de dak onder den grond huizen, die met stroo gedekt waren, viermaal zijn in brand geweest, doch telkens, door

de handigheid der spuitgasten zijn gebluscht. Niet genoeg kan men den ijver en de vaardigheid der ingezetenen dezer gemeenteworsten, die bij deze gelegenheid van blijk gegeven hebben van hunnen moed en onverschrokkenheid, wanneer het dergelijke rampen geldt. Voor dat ons leestuurders verspreken was waren de drie spuiten dezer gemeente reeds in volle werking; het mocht dan ook, door de hulp der goddelijke Voorzienigheid en den moed en het beleid der ingezetenen dezer gemeente gelukken, dat men den brand binnen drie kwartier naars meester was, die wellicht anders de halve dorp had kunnen vernielen.

De twee verbrande gebouwen, (doch niets van den inhoud), waren tegen brandschade verzekerd. Omtrent de oorzaak van den brand is niets bekend, doordien dezelve ontstaan is in een huis, hetwelk sedert geruimen tijd is onbewoond geweest.

's HAGE, 16 mei. Heden is voor het provinciaal gerechtshof in Zuid-Holland behandeld, het appel ingesteld, zowat door den veroordeelde in eersten aanleg A. van Beverdorde als door het O. M. bij de rechtbank te 's Hage, tegen het vroeger vermelde vonnis dier rechtbank, waarbij de beklagde en appellant schuldig is verklaard, aan laster in een gedrukt en verspreid geschrift, jegens mr. H. Box, door aan dezen ten laste te leggen het onbewezen feit, dat hij den beklagde bij den heer Rochussen, heeft belasterd.

Na het uitgebragte rapport, heeft mr. Blussé: 1°. het vonnis bestreden; 2°. de vrijspraak der rechtbank op de twee andere punten van aanklagt verdedigd, en 3°. de oorspronkelijke tegengesproken.

De heer Advocaat-Generaal heeft, na de verdediging van het gewezen vonnis, geconcludeerd tot dertzelve confirmatie. Eindelijk heeft mr. van Giech, voor de gavelde partij optredende, het aangevallen vonnis verdedigd, doch hetzelfde bestreden op de punten van vrijspraak.

ZWOL, 11 mei. Te Zwol is, zegt men, door de R. K. geestelijkheid een groot gebouw aangekocht, bestemd voor een lidoor der aene de charité, eene bewaarschool, en eene bijzondere lagere school. Dit gebouw was eene branderij en later den weeshuis, die ruimte genoeg in, om er al het geene te plaatsen.

Ingezonden Stukken.

Leider, die onpartijdig is, heeft reden om zich te verheugen.

Daarom wij, men we door de *Nederlandsche Staats Courant* mochten vernemen, dat aan de R. K. Priesters, die door den Vicaris van Nederlandsch-Indië, den Hoogw. Bisschop in partibus, Grooff, waren gesuspendeerd, door de Nederlandsche Regering het radicaal als Pastoors in de Oost-Indië was ontnomen. Niets was regtvaardiger, want toen onze Regering het radicaal van Opperherder in onze overzeesche bezitting aan gemelden Bisschop verleend, toen had ZHW., dien ten gevolge, het recht, om de onder zijne bevelen staande Pastoors in de waarneming hunner functien te schorsen. Wilde men dit den Bisschop betwisten, dan zou ZHW. niet kunnen voldoen aan zijne verplichtingen; en hoe zeer het eene waarheid is, dat ZHW. verplicht was van zoodanige schorsing aan de Oost-Indische Bisschop kennis te geven (waaraan hij om niet is in gebreke gebleven), het was niet anders, dan de Regering geen recht had van de Bisschop te eischen, dat ZHW. haar met de reden van *non est in potestate*, waarom de schorsing was gegeven, te wijzen de schorsing, niet eene burgerlijke, maar kerkelijke aangelegenheid was, en dat men, zullen wij regt oordeelen, ons de Regering in de Oost-Indië, zoo autoritair maar eenigzins mogelijk is, voorstellen; in dezen autoritair staat was erkend een Bisschop van de R. K. Kerk; aan dezen ker-

kelijken persoon was het radicaal gegeven van Opperherder en, daar de Regering, toen zij den Bisschop het genoemd radicaal verleende, moet geconsidereerd worden niet onbekend te zijn geweest met den aard en de natuut der betrekking, welke te aan den heer Grooff vergunde uit te oefenen, hoe kon dan, (wij hebben dit nooit begrepen), de Gouverneur-Generaal het dezen Bisschop kwalijk nemen, dat hij iets deed waartoe zijne betrekking hem volkomen regt gaf? Zouden wij niet genoeg hebben gezegd om te overtuigen? Wel-aan, wij willen voor een oogenblik het catholijk terrein verlaten en ons op een protestantsch terrein verplaatsen. Wij nemen daartoe eens aan, het had de Nederlandsche Regering (op voordragt der daarbij belanghebbende gezindte) goed gedacht, naar de O. I. te zenden een superintendent over alle de protestantsche Kerken aldaar (deze betrekking bestaat bij het protestantisme), zoudt den heer Grooff hebben aangenomen, wat de bisschop Grooff heeft gedaan? namelijk, protestantsche leeraren schorsen in hunne bediening? Wij gelooven, dat ieder superintendent wel bedanken zoude voor zijne betrekking, als hij daartoe geene magt had. Wij hebben hier niet te denken aan een catholijk of protestant; wij hebben alleen ons te bepalen bij de regtsmacht, welke de persoon had, die door het Nederlandsch-gouvernement, (dat toch immer boven den Gouverneur te bevelen heeft), was benoemd, en hoezeer de Gouverneur-Generaal regt kan hebben tot bannissement, dit regt kan zich niet uitstrekken anders, dan lofs burgerlijke aangelegenheden, en wel nimmer over hem, die van eene hoogere autoriteit (de Nederlandsche Regering) eene betrekking heeft bekomen, welke hem onder de regtsmacht des Gouverneur-Generaal was ondergeschikt; en bisschoppen en vicarissen, als deze in onze overzeesche bezittingen zich zouden bevinden, kunnen door den Gouverneur, onzes inziens, gebannen worden, (op gevolge van burgerlijke delicten niet ten gevolge eener kerkelijke betrekking), een regt verkregen door eene hoogere autoriteit dan die van den Gouverneur-Generaal. Wij kunnen dus niet aandemen, dat de gouverneur-Generaal in zijn regt was toen hij den bisschop Grooff uit de O. I. verbande, met ieder burgerlijk ambtenaar, wien geene bijzondere magt door het Nederlandsch-gouvernement was verleend, zonde dit zoo kunnen zijn, met den bisschop was het anders. Men zegge niet, dat een Gouverneur-Generaal op deze wijze de handen worden gebonden, want wij zouden moeten antwoorden: 1°. wanneer de Regering een bisschop voor de Oost-Indië erkent, dient ook verondersteld te worden dat zij kennis heeft van de magt en de pligten, die een Bisschop bezit en te vervullen heeft; en 2°. heeft het ons moeten bevreemden dat de Gouverneur-Generaal, niet heeft begrepen, dat de Bisschop Grooff burgerlijk wel, maar niet kerkelijk onder zijne regtsmacht konde staan zonder tevens op te houden, Vicaris voor de N. O. I. te zijn. Wij hadden geoordeeld, niets omtrent de boven behandelde aangelegenheid te moeten zeggen, dit wilden wij overlaten aan onze R. C. landgenooten tot tijd en wijlen we eene regeringsdaad hadden gezien; maar nu werd het ons te warm om het hart, nu moesten we de flooge Regering toejuchien; want niet alleen kwam het ons voor, dat de bisschop Grooff wederroegtelijk was behandeld, neen; ook heeft zich de Gouverneur-Generaal vergrepen aan eenen door de Nederlandsche Regering gezonden ambtenaar, die harerzijds eene magt had ontvangen, welke de Gouverneur-Generaal had behooren te respecteren. Nogmaals: benoemd tot Vicaris, stond in kerkelijke handelingen, de bisschop Grooff niet onder de orders van Zijne Excellentie.

10 Mei. 1846.

Een Protestant.

Mengelwerk.

DE POOLSCHE OPSTAND.

De *Universiteit* teen brief mede over de laatste gebeurtenissen van Krakau en Gallicia, getageld bekend uit Krakau den 26 maart 1846, welken dat dagblad zegt ontvangen te hebben van iemand, die alle geloof en yestrouwen verdient. Het licht dat die brief op de bedoelde gebeurtenissen werpt, noopt ons tot deszelfs mededeeling.

Er komt over de gebeurtenissen, welke te Krakau hebben plaats gehad, een tamelijk waarnemend verhaal voor in de *Rosen-Zeit*, hetwelk in het poolsch geschreven is. Daar in zijn op welke wijze de regering behandeld heeft jegens die stad en dat arm klein gemeentebestuur, hetwelk, wat men er ook van zeggen moge, geenszins het middelpunt van dezen nieuwen opstand geweest is. Degenen die ter goeder trouw zijn aarzelen niet het te erkennen; indien de Oostenrijkers niet op den 18 februari binnengerukt waren, zonder door iemand geroepen te zijn, indien zij later na de kleine achteruitzetting welke zij op den hoek van twee straten tegen een zeventigtal opstandelingen hadden, het volk niet tot in den hoogsten graad verbitterd hadden, door twee dagen lang op weerlooze menschen te schieten, de vrouwen te doden die naar de markt kwamen en door eindelijk uit de stad te vlieden als of zij achtervolgd werden, ofschoon geene schaduw van opstandeling hen achter de hielten zat, indien zij ik, zij dit alles niet gedaan hadden, zou Krakau geen de minste beweging gemaakt hebben; want onder al de standen der bevolking, die overigens geheel uit Polen bestaat, was er niemand die niet heeft ingezien, dat deze opstand het eenig hoekje van Polen bedreigde, alwaar nog een yongeling van het leven des vaderlands overbleef. Toen de Oostenrijkers, na de 50 of 60 opstandelingen die zich tegen hen hadden verzet opgesloten, en de inwoners beschooten te hebben, in den avond van den 22 aftrrokken, wist de stad niet, wat zij daarvan denken moest, en onder hen die zich het eerst verenigden voor de woning van den graaf Wodzicki om eene veiligheidswacht op te richten in eene stad, welke de zoogenaamde beschermers, onder hunne vlugt, van alle autoriteiten, als drijgerende Senaat, politie, militaire enz. beroofd hadden, werd het woord opstand zelfs niet uitgesproken. Zij wilden slechts de stad tegen elke wanorde beveiligen en zooveel mogelijk de rust handhaven tot dat het raadsel van dezen toestand, welken niemand begreep en men als eene kriegslist beschouwde, zou opgehelderd zijn. Twee uren later vestigde zich een revolutionair gouvernement, bestaande uit leden die vreemd aan de stad en er onbekend waren, van gewapende manschappen vergezeld en kondigde zich aan als het voorloopig gouvernement voor gansch Polen, hetwelk men ons, in eene proclamatie, voorstelde als op datzelfde oogenblik geheel op de been zijnde. Zonder opperhoofd zijnde, moesten wij wel de wet van dat gouvernement ondergaan, ofschoon het weinig vertrouwen inboezemde; want drie elf publicatien waren van een uiterst jacobinischus opgesteld. Het had eene openlijke strekking tot het communisme, tot het omverwerpen van alle maatschappelijke grondslagen; bedreigde met de doodstraf den minsten wederstand aan zijnen wil, en het is slechts met het mes op de heeldil van onze vreedzame en beste burgers gedwongen werden, postn bij dat gouvernement te bekladden. Ik moet hier echter bijvoegen dat het, met deszelfs niet onveinsde beginselen van demagogie, zich niet met bloed besmeurde, en dat, dank den goden, eerst van dat volk (ik spreek van Krakau zelf, en niet

van de karnibelen van Gallicie in de tien dagen, gedurende welke Krakau, onder het oproerig bestuur stond, de openbare orde niet gestoord en niet de minste wanordelijkheid gepleegd werd. Integendeel: (het) (ver) (to) (de) (her) (ken) (de) (her) (ken), om er te bidden, want men gevoelde algemeen, zoo wel edelen als burgers en als boeren, dat eenige individuen, al het heil des beginsels betreft, om in eenen oogenblik, pogt van rampen Ageworpen hadden, waaruit de hand Gods alleen ons redden kon. De poolische moed en dapperheid verloochenden zich echter niet. Men zeide elkander, ofschoon het begin het afkeurende, hetwelk die heeren vooruitzetteden, dat men nu, men eenmaal, uit naam van Polen sprak en de vijand voor de deur stond, niet weigeren kon zich aan te sluiten tot die beweging, waaraan niemand geloof sloeg en welks goeden uitslag niemand vooruitzag, doch welks papier was de witte aerd en de nationale kleuren. Het belofde ons een vaderland en, indien er washeid en medadige overvloed heerschte, bij degenen die het land op dien weg sleepten, er becochte meer dan zelf-opoffering in de meesten dergenen, die zonder hoop en overtuiging, de liebare vanen volgden, dat waarden zij door onwaardige handen gedragen. Daar de beweging zich te Krakau slechts tien dagen staande hield, kon het getal dergenen die er in betrokken waren, niet zeer groot zijn, maar onze overzoepelijke registers, die deze arme stad als overwilliaars en veroveraars behandelden, wonden in een ieder feiten zij zeggen dat nientand onschuldig is, zij waken niet op de onschuldigen, wegens degenen die inderdaad de beweging geleid maar bij de aankomst der geallieerde troepen allen de vlugt genomen hebben.

De eenvoudigste rede is genoegzaam om te bewijzen dat eenigen, gedurende den opstand, eene beëikelijke hebben moeten aanvaardden, wijl de revolutionnaire wet de weigering met den dood bedreigde, dat anderen, waaronder de geheele klasse der edelen en grondaigenaren behoort, niet dan met weerzijp zich tot de beweging hebben aangesloten, want men zegt zoo maar niet vrijwillig, ten behoeve van eenige democraten, zijnen stand, zijne geboden, zijn fortuin vaarwel. En een wet ditzulke werd, ons in de revolutionnaire manifesten ontomen. En deze zelfde klasse, die bij de beweging alles te verliezen had, wordt op de wreedaardigste wijze vervolgd door de zich noemende overvinders.

Dit maakt de Oostenrijk, dat het initiatief heeft genomen van alle wreedheden. Het heeft zich in de laatste gebeurtenissen, zoo verfoegelijk hoegetoond, het heeft zoodanig de gemoederen tegen zich zelven in het barnas gejagd, dat, toen Krakau, dat bedreigd werd door hetzelfde geplunderd en platgeschooten te worden, den 2 maart, door een gelukkig toeval de Russenzeg binnenukten, het als heerschers hegroet werden, en dit geveel heerscht nog in Gallicie. De weinige edelen die de slagting overleefd hebben, roepen met luider stem om Rusland want, ondanks al de gruwelen, waarmede Rusland zich jegens Polen vernield heeft, heeft het zulke gruwelen gepleegd, als Oostenrijk in deze laatste tijden.

Wat de gebeurtenissen van Gallicie betreft, laat u niet misleiden door de verleidende en quasiaarschijnlijke wijze, waarmede de kanselier, prins von Metternicht, de gebeurtenissen van Gallicie verklaart in eenen note, gerigt aan de Aften van Europa, welke wij leden voor ons hebben liggen. Het is niet mogelijk, wanneer men de gebeurtenissen van nabij gezien heeft, niet overtuigd te zijn van den hatelijken rol, welken Oostenrijk gespeeld heeft. Het heeft de beweging kanten tegengaan, en zulke niet gedaan. Gedurende des gunstigen zomers van het afgeleopen jaar, scheen de provincie een rustaan te zijn, uitgezonden, God weet door wie, stroomden allerwege onrust; hier eene maatschappelijke omwenteling, in den zin van het communisme, daar eene slavonische beweging, aan de Polen in het algemeen, eenen nationaal opstand, waarvan het schoonachtmend doet niet anders was dan de bevrinding des lands, predikende.

LAATSTE BERIGTEN.
In de vresenre Catalonische zijn de laatste berigten omtrent de zaak van Osapina aangelangt, inlopende tot den 30 april. De commissie door den Senaat en de Kamer der Vertegenwoordigers benoemd, heeft dan 23 met eenparige stemmen den tekst aangenomen van het besluit tot opzegging van het tractaat van...

1827 betrekkelijk Oregon, zoo als het door den Senaat geamendard was; nanelijk tot het beramen der middelen om tot eene spoedige en minnelijke schikking te komen; en den president te verzenden, om naar zijn goedvinden aan het engelsch gouvernement kennis van de opzegging te geven. Den zelfden dag heeft de Senaat het rapport der commissie aangenomen met 42 stemmen tegen 10. De Kamer der Vertegenwoordigers heeft het later aangenomen met 142 stemmen tegen 49.

Den 28 heeft de president, bij eene bodschapp, kennis gegeven, dat het uitvoerend bevel het besluit bekrachtigd had. Dien zelfden dag had de engelsche minister Pakenham eene lange bijeenkomst met de Secretaris van Staat. Men zegt dat de minister verklaard heeft dat de bewoordingen, waarin het besluit verrat, zullen niet brengen, of eene vredelievende en voldoende beslissing aan de zaak te geven. Ook zegt men dat de heer Lane, minister der Vereenigde Staten, belast is met het opzeggen van het tractaat, maar tevens de noodige bevelen heeft ontvangen om bepaalde voorstellen te doen tot het hervatten der onderhandelingen.

Alma is inmiddels het vragant Besluit, dat absolute aller verwachting heeft gespannen gehouden, van waarvan de vrede af de oorlog tusschen Engeland en de Vereenigde Staten scheen af te hangen. De vredelievende uitkomst, welke wij hierboven gemeld hebben, zal in beide landen en door geheel Europa niet gehoogen vernomen worden.

Lord Bentinck heeft li: vrijdag in het Lagerhuis een voorstel gedaan, strekkende om de nederlegging te vragen van al de documenten betrekkelijk den toestand van Canada, welken hij als uiterst zorgwekkend heeft voorgedragen. Het doel van het voorstel des edelen lords is, om uit die documenten bewijzen te putten tot staving van zijnen tegenstand aan de graanwet. Deze motie is na eene korte beraadslaging door de Kamer aangenomen.

De uitaardiging der circulaire van den minister van binnenlandsche zaken van Spanje, betrekkelijk het opmaken der kiezerslijsten heeft den 5 plaats gehad. In die circulaire uit het gouvernement wordt gewenscht dat de nieuwe kieswet ten spoedigste ten uitvoer worde gelagd, door de Cortes naar de nieuwe voorschriften bij een te roepen; het noodigt ook de plaatselijke overheden uit om niets te verzuiimen, ten einde in den kortst mogelijken tijd, de noodige voorbereidende werkzaamheden te verrigten, alrens tot de algemeene verkiezingen over te gaan.

Men verzekert dat de generaal Narvaez van Bayonne naar Parijs en van daar naar Napels zou gaan, om er de bevelen des spaanschen gouvernements af te wachten. Men denkt, dat hij spoedig naar Madrid zal terugkeren en in zyne vroegere glorieus gunst geheel zal hersteld worden.

Advertentien.

In een der beste gedeelten en in het midden der stad, te **Huur** tegen 1° September 1846, **DRIE** schoone **GENEUBILEERDE BOVENKAMERS**, eene, met zeer ruime **Alcove** of **Slaapvertrekje**, **Kuiken**, benevens het gebruik van een **TUINKAMERTJE**, **TUIN** en **ZOLDER**.

Des verkiezende, kan men ook voor ontbijt, middag en avonden, billijke schikkingen treffen. Informatien te bekomen bij **LION** en **ZONEN**, Boekverkoopers enz. te 's Bosch.

Aan Bierbrouwers.

Door de schaarscheid onzer Inlandsche **HOP**, is bij **P. MOMERSIEEG**, te **Vlijmen**, te bekomen Duitse **HOPPE**, in soorten, naar qualiteit, voor inatige prijzen. Verzoeken gunst en rechtvaardigheid.

De Ondergeteekende maakt met deze bekend dat hij een aanzienlijk Assortiment van de beste

PIANO FORTE'S

van **ERARD** a Paris ontvangen heeft, welke te **koop** of in **Huur** bij hem te bekomen zijn, alsmede ingeruilde zes optaaf **PIANO'S** van **700** tot hoogere prijzen, te koop te hebben door **M. STRATMAN**, Pianomaker en Stemmer ook bij de Binnonment, Oeverstrata: Wijk B. N°. 29.
Arnhem den 17 Mei 1846

BIJDRAGEN

tot een bewijs van dankbaarheid der Catholijke van 'Nederland' aan

Bedrag des vol. opgave	f 501,13	Transport	f 551,91
Van het Handboog-Gezelschap Unité te Schijndel	2,00	A. B.	0,25
N. N. alzo zeg-praalt enz.	1,00	T. B.	0,25
C. S. pastoor te B.	8,45	A. v. D.	0,25
M. K. Kapellan	1,50	G. D.	0,25
		L. G.	0,50
		A. H.	2,50
		A. A.	1,50
		J. V.	1,00
		C. H.	1,50
		A. J.	0,25
		eene Weduwe.	1,00
		J. G.	2,50
		eene R. K. pastoor.	3,00
		Sta. g. uit Leiden.	1,00
		Ps. ibid.	1,00
		G. ibid.	0,50
		Le. k. ibid.	0,20
		Schr. ibid.	0,50
		Dij. k. ibid.	0,25
		Door de heer J. F. Bräum Rotterdam.	
		Van H.	1,50
		A. H.	1,00
		J. K.	1,00
		O.	5,20
		L.	0,50
		eene ambachtsman.	0,50
		M.	1,00
		N. H.	1,00
		eene verwerskecht.	0,25
		eene dienstbode.	0,30
		W. W.	0,50
		W. B.	2,50
		G. T.	0,50
		A. Hughes.	3,00
		eene knecht.	0,50
		twee jongelingen.	0,50
		W. W.	1,00
		eene daglooner.	0,25
		T. E.	1,00
		Door den heer M. A. van Schiedam te Schiedam.	
		Van A. B. C.	0,25
		B. en Z.	0,25
		R. K. Leesg.	2,00
		zelschap tot Nut en Stichting te Schiedam.	5,50
		Nog door denzelfden heer van Schiedam.	
		H. H. B.	2,00
		P. en K.	0,50
		Mej. W.	0,50

Totaal... f 999,23

Het door de Redactie der **Nederlandsche Catholijke Stemmen** en de **Godsdesnustevend** ontvange neliop volgens de laatste opgave, in het nummer van zaterdag 18 Mei van bergemeld bla ggen f 514,37.

(3) Wij zijn aangesicht, nogmaals te melden dat de heer C. van Langenhuisen, hoofdhandelaar te Amsterdam, zich wel heeft willen belasten met het ontvangen en overmaken der bijlage voor Amsterdam en omstreken.

Graanmarkt

van **HERTGEN** N B O S C H,
Vrijdag en zaterdag 16 en 18 Mei.
ROGGE, f 7,00 a f 8,40.
BOEKWIEL, f 7,85 a f 8,10.
HAVER, f 3,40.

Grans van Amsterdam.

sb. note Zaterdag 16 Mei ten vier ure.
Nieuwe Cert. 3 pct. 72;
Ardon 30 pct. 20;
Dede Russen 4 pct. 89;
Do. Sleiglitz en Sleiglitz en Co. 80;
Mexiko 80 pct. 241